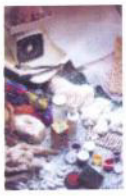
ATÖLYE ÇALIŞMALARI / WORKSHOPS

Atölye çalışma mekanı,
Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Tekstil Bölümü
Workshop locations,
Dokuz Eylül University, Faculty Fine Arts, Textile Department

TC1 Jakar Tezgahında Jakarlı Dokuma (5 gün)
Jacquard weaving on the TC1 pattern loom (5 days)
Vibeke Vestby - Norveç

İpek Kağıttan Keçe Yapımı (3 gün)
From silk paper to felt, (3 days)
Inge Evers - Hollanda

Shibori (3 gün)
Shibori (3 days)
Karla de Ketelaere - Belçika

Geleneksel Yazma Sanatı (tahta kalıp baskı) (3 gün)
Traditional yazmacilik blockprinting (3 days)
Reyhan Kaya & Özcan Uzkur - Türkiye

Bitkilerden El Yapımı Kağıt (3 gün)
Paper from plants (3 days)
Andrea Liebl - Avusturya

Tekstil Üzerine Transfer Baskı (3 gün)
Photos on textiles(3 days)
Silja Puranen - Finlandiya

Geleneksel Keçe Yapımı (3 gün)
Traditional felting, (3 days)
Arif Cön - Türkiye

Ebru & Katı * kağıt kesme sanatı * (3 gün)
Ebru, the art of marbling paper & katı
" The art of cutting paper " (3 days)
Nuri PınarYıldırım & Muhittin Tamay - Türkiye

Kayıtlar/ Registrations : Pelin Demirtaş Dikmen
e-posta /e-mail: pelin.demirtas@deu.edu.tr
* 5 günlük kurs ücreti 90 Eurodur. (Türk ve Doğu Avrupalı katılımcılar için 45 Euro)
The 5-day course will be charged at Euro 90. (Turks and Eastern Europeans will pay half)
* 3 günlük kurs ücreti 60 Euro dur. (Türk ve Doğu Avrupalı katılımcılar için 30 Euro.)
The 3-day course will be charged at Euro 60.- (Turks and Eastern Europeans will pay half).

PROJE YÖNETİCİLERİ / LEADING ORGANISERS

Suhandan ÖZAY DEMİRKAN *(Prof.)*
DEÜ GSF Tekstil Bölüm Başkanı & ETN Türkiye Koordinatörü

DEU FFA Textile Department Head & ETN Turkey Coordinator
Beatrijs STERK
ETN Genel Sekreteri / *ETN General Secretary*

ORGANİZASYON & YÜRÜTME KURULU /
ORGANIZING & EXECUTIVE COMMITTEE
Suhandan Özay Demirkan (Başkan / Chief executive).
Executive Assistants
Nevbahar Göksel *(Yrd. Doç. Dr./Assist. Prof. PhD)*
Özlenen Erdem İşmal (Dr./ *PhD)*
Füsun Özpulat (Yrd. Doç./ *Assist. Prof.)*

DANIŞMA KURULU / *BOARD OF ADVICERS*
Suhandan Özay Demirkan *(Prof.),*
Fatma Mete (Doç. Dr./*Assoc. Prof.PhD)*
Nesrin Önlü (Doç./ *Assoc. Prof.),*
Füsun Özpulat *(Yrd. Doç./ Assist. Prof.)*
Nevbahar Göksel *(Yrd. Doç. Dr./Assist. Prof. PhD.)*
Cemal Meydan *(Yrd. Doç./Assist. Prof.)*
Beatrijs STERK (ETN Genel Sekreteri / *ETN General Secretary)*

TEKNİK KOMİTE / *TECHNICAL COMMITTEE*
Selda Kozbekçi Ayranpınar (Öğr. Gör. / *Instr.*)
Sevda Demir Parlak (Öğr. Gör. / *Instr.*)
Öznur Enes (Arş.Gör./ *Res.Asst*)
Neşem Ertan (Arş.Gör./ *Res.Asst*)
Havva Halaçeli (Arş.Gör./ *Res.Asst*)
Meltem Hazır (Arş.Gör./ *Res.Asst*)
Nurcan Kutlu (Arş.Gör./ *Res.Asst*)
Neslihan Şirin Yaşar (Arş.Gör./ *Res.Asst*)

WORKSHOP EKİBİ / *WORKSHOP TEAM*
Sedef Acar (Öğr. Gör. / *Instr.*)
Pelin Demirtaş Dikmen (Öğr. Gör. / *Instr.*)
Gülcan Batur Ercivan (Arş.Gör./ *Res.Asst*)

SERGİ DÜZENLEME / *EXHIBITION TEAM*
Derya Akdurak (Küratör / *Curator - Sergi tasarımı / Exhibition Design)*
Mustafa Kula (Arş.Gör./ *Res.Asst* - Sanat Yönetmeni / *Artistic Directory)*
Fırat Neziroğlu (Arş.Gör./ *Res.Asst*)

EDİTÖR / *EDITOR*
Servet Onay Aşkın

GÖRSEL TASARIM / *VISUAL DESIGN*
Canan Erdönmez (Öğr. Gör. / *Instr.*)
Fırat Neziroğlu (Arş.Gör./ *Res.Asst*)

GRAFİK TASARIM / *GRAPHIC DESIGN*

Tuğcan Güler (Arş.Gör./ *Res.Asst*)

WEB TASARIM / *WEB DESIGN*
Tuğyan Yiğitcanlar
Orhan Küçükerman

İLETİŞİM / *CONTACT* : Dr. Özlenen Erdem İşmal
adres / *address* : Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi,
Tekstil Bölümü, Yavuz Bingöl Sanat Sokağı No:4
Balçova 35320 İzmir - Türkiye
tel / *phone* : (90-232) 238 90 75 **faks / *fax* :**(90-232) 239 05 94
e-posta / *e-mail* : gsf-tekstil@deu.edu.tr / ozlenen.ismal@deu.edu.tr
http://web.deu.edu.tr/etn http:// www.etn-net.org

Konak Belediyesi' ne katkılarından dolayı teşekkür ederiz

Uluslararası Tekstil Sanatı Etkinlikleri
International Textile Art Activities
IZMIR / TURKEY

Tekstilde Yeni Vizyonlar
Visions in Textiles 2005
Gelenekten Tekstil Sanatına / Yarının Tasarımına
From Tradition to Textile Art / Design of Tomorrow

Sergi
2005...**15 Eylül - 8 Ekim 2005**...15 Eylül - 8 Ekim 2005...15 Eylül - 8 Ekim 200
:00 "..." **açılış , 19:00 "** ..." açılış , 19:00 "..." açılış , 19:00 "..." a.
NLIĞI...**T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI** ...T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKA
ONAK...**DEVLET RESİM VE HEYKEL MÜZESİ- KONAK** ..DEVLET RESIM VE L

Exhibition
*...15 September - 8 October 2005... **15 September - 8 October 2005**...15 Septe*
*g 19:00"..."opening, 19 : 00"..."opening, 19 : 00"...**"opening, 19 ; 00"**..."operin,*
*LIC OF TURKEY....REPUBLIC OF TURKEY... **REPUBLIC OF TURKEY**...REPUBLIC OF TURKE*
*OF CULTURE AND TOURISM... **MINISTRY OF CULTURE AND TOURISM**... MINISTR*
*KONAK...**IZMIR STATE ART AND SCULPTURE MUSEUM -KONAK** ... SCU*

13. ETN Konferansı
005...**15 - 17 Eylül 2005**...15 - 17 Eylül 2005...15 - 17 Eylül 2005...15 - 17 Eylül 2
NAK...**DEÜ SABANCI KÜLTÜR SARAYI KONAK**...DEÜ SABANCI KÜLTÜR SARAI

13. ETN Conference
*September 2005 ...15 - 17 September 2005 ... **15 - 17 September 2005**....15 - 1*
*LTURAL CENTER .KONAK...**DEU SABANCI CULTURAL CENTER KONAK**....DEUS*

Atölye Çalışmaları
05...**10 - 14 Eylül 2005**...10 - 14 Eylül 2005...10 - 14 Eylül 2005...10 - 14 Eylül 20
ESİ..**DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ, GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ** ...DOKUZ
OVA **TEKSTİL BÖLÜMÜ - BALÇOVA**...TEKSTİL BÖLÜMÜ - BALÇOVA...TEKSTİL BÖLÜ

Workshops
*14 September 2005...10 - 14 September 2005...**10 - 14 September 2005**...10 - 14 S.*
*NE ARTS...**DOKUZ EYLUL UNIVERSITY, FACULTY OF FINE ARTS**...DOKUZ EY*
*TEXTILE DEPARTMENT - BALÇOVA...**TEXTILE DEPARTMENT - BALÇOVA**...TEXTIL DE*

ETN

13.ULUSLARARASI ETN KONFERANS PROGRAMI 15-17 Eylül 2005
13th ETN CONFERENCE PROGRAMME 15th- 17th of September 2005

" TEKSTİLDE YENİ VİZYONLAR-*VISIONS IN TEXTILES* "
" Gelenekten Tekstil Sanatına / Yarının Tasarımına "
"From Tradition To Textile Art / Design of Tomorrow "

15 Eylül Perşembe / *Thursday 15 September*

12:00-18:30 Kayıt / *Registration*
13:00-18:00 İzmir Şehir Turu "Tapestry halı - Kilim Restorasyon"
Hareket; Sabancı Kültür Merkezi önünden (ücret: € 20) / *Visit Woven Legends Restoration workshop Departure: Sabanci Conference Centre, (price: € 20.)*
19:00 **Sergi Açılışı / *Opening of the exhibition***

" Tekstilde Yeni Vizyonlar- gelenekten tekstil sanatına ve yarının tasarımına"
" Visions in Textiles - from tradition to textile art / design of tomorrow "
Kültür ve Turizm Bakanlığı, İzmir Devlet Resim Heykel Müzesi /*Republic of Turkey Ministry of Culture and Tourism, Izmir State Art and Sculpture Museum - Konak*

16 Eylül Cuma / *Friday 16 September*

09:00-10:00 **Son Kayıtlar / *Last minute registration***
10:00 **Açılış Konuşması / *Welcome words***

10:30-13:00 **Birinci oturum / *First Meeting***
Moderatörler /*Moderators*, **Beatrijs Sterk & Suhandan Özay Demirkan**
Ana konuşmacı / *Keynote speaker* ;
- **Jack Lenor Larsen - USA,** Günümüz Tekstillerine Esin Kaynağı Olan Türk Kültür Mirası / *Turkish Treasures as Inspiration for Contemporary Textiles*
- **Polly Leonard - UK,** Hayatımızın Kumaşı /*The Fabric of our Life*
- **Hülya Tezcan -TR,** "Topkapı Sarayı Koleksiyonundaki Çocuk Kostümleri ve Kumaşları *Children's Costumes and Their Fabrics From Topkapi Palace Collection"*
- **Belkıs Balpınar - TR,** Geleneksel ve Çağdaş Kilim/*Traditional and Contemporary Kilim*
- **Lala De Dios-E / Marie Therese Chaupin-FR** " Akdeniz Ülkeleri Arasında İletişimin Önemi / *The Importance of Contactcs in the Mediterranean Area* "

13:00-15:00 **Öğle yemeği / *Lunch* time**

15:00-17:30 **İkinci Oturum / Second Meeting**
- **Suhandan Özay Demirkan /TR,** Giyilebilir Sanat-Türkiye'de Yeni Tasarım Trendleri / *Wearable Art -New Design Trends in Turkey,*
- **Günay Atalayer - TR,** Anadolu Dokumalarında İkat / *Ikat in Anatolian Weaving*
- **Bekir Deniz - TR,** Halı, Kilim Türü Dokumaların Tekstil Ürünlerini Saklamada Kullanılması /*The Ancient Use Of Carpets And Kilims As Storage Containers In Anatolia*
- **Vibeke Vestby - N,** Sanatçı ve Tasarımcılar için Jakarlı Dokuma /*Jacquard Weaving for Artists and Designers*
- **Meike D. Laurenson-UK,** Uluslararası Keçeciler Birliği'nde network oluşturma olanakları / *Networking Opportunities at The International Feltmakers Association, International Felt Maker Association,*

19:30-22:00 **SERBEST OTURUM /INFORMAL MEETING**

17 Eylül Cumartesi / *Saturday 17 September*

10:00-13:00 **Üçüncü Oturum / Third Meeting**
Moderatörler / *Moderators*, **Lala de Dios & Ayten Sürür**
Konuşmacılar / *Speakers*
- **Lala de Dios-E,** Liflerle Sinerji Yaratmak / Criss - crossing - Creating Synergies - Networking
- **Mehmet Saçlıoğlu-TR,** Tekstil Tasarım Eğitimi, Tekstil ve Giyim Endüstrisi ile İlişkileri *Textile Design Education and Relations with The Textile and Apparel Industry,*
- **Nevbahar Göksel & Özlenen Erdem İşmal-TR,** Modada Batı ile Doğu'yu Birleştiren Türk Trend Belirleyicileri / *Turkish Trend Setters in Fashion,Connecting West and East,*
- **Nesrin Önlü - TR,** Ege Bölgesinde Geleneksel El Dokuma Kaynakları / *Traditional Handweaving Sources in The Aegean Region*
- **Gaye Kırlıdökme Belen - TR,** Türk Çeyizinden Günümüz Ev Tekstillerine / *From Turkish Trousseau to Home Textiles of Today*
- **Füsun Özpulat - TR,** Yorgan Türk Kırkyama Sanatı / *The Turkish Art of the Quilt*
- **Şerife Atlıhan - TR,** DOBAG Dokumacılarının Sosyo-Ekonomik Durumları / *The Socio - Economic Consequences for The DOBAG Weavers,*
- **Silja Puranen - FIN,** TEXO Tekstil Sanatçıları, Finlandiya Tekstil Sanatçıları Birliği / *TEXO-Textile Artists, an Association of Finnish Textile Artists,*

13:00-14:00 **Öğle yemeği / *Lunch time***
14:00-18:00 İzmir Turu / *Izmir Trip*
14:00-18:00 ETN Genel Kongresi (ETN üyeleri için özel program)
ETN General Assembly (for ETN members/special programme)
20:00 **VEDA YEMEĞİ / FAREVELL DINNER**

13.ETN POSTER BİLDİRİ SUNUMU

13th ETN POSTER PRESENTATION

15 - 17 Eylül / *15 th - 17 th of September*

- **Yüksel Şahin,** Şanlıurfa'da Eski İpek ve Yün Dokumacılığı/ *An Assessment of Old Silk And Wool Weaving in Şanlıurfa*

- **Fatma Engin Alpat,** Yeni Moda Eğilimlerinin Yaratımında Nostaljik Değerlerin Kullanılması / *Utilizing the Nostalgic Values While Creating the New FashionTendencies*

- **İsmail Öztürk & Elvan Anmaç,** Bölgesel Farklılık Gösteren Geleneksel Türk Halıları ve 19. Yüzyılda Kazandığı Yeni Görünümler / *Regionally Different Traditional Turkish Carpets And the New Appearences they Gained in the 19 th Century*
- **Elvan Anmaç & Bahadır Öztürk,** Anadolu'da Halı Tasarımının Gelenekselden Moderne Değişim Süreci / *Timeline of Change in Carpet designing of Anatolia From Traditional to Modern*
- **Öznur Aydın,** Keçenin Yeni Yüzü / *The New Face of Felt*
- **Pelin Demirtaş Dikmen,** Çağdaş Lif Sanatında Tekstil Takılar / *Textile Jewelery in The Context of Fiber Art*
- **Sedef Acar & Gülcan Batur Ercivan,** Efe İğne oyalarının Günümüz Tekstil Trendindeki Yeri / *The Importance of Efe Needlework Work in Today's Textile Trends*
- **Neslihan Şirin Yaşar,** Hesap İşi İşleme Tekniğinin Günümüzdeki Yeri / *Counted Stich Embroidery Technique and Its Usage Today*
- **Havva Halaçeli,** Kumaş Yüzeyinde High Tech Liflerle Oluşturulan Işık ve Renk Etkileri / *Light And Color Effects of High-Tech Fibers on Fabric Surface*
- **Öznur Enes,** Menemen Yöresinde Ev Tekstili Olarak Kullanılan Ehram Dokumaları /*Ehram Weavings Still Used as Home Textiles in Menemen Region*
- **Zeynep Gargı,** Bazı Örneklerle Geleneksel Türk Kadın Giyiminde Bel Aksesuarları /*Models of Waist Accessories of Traditional Turkish Woman's Costumes*

- **M. Biret Tavman,** Örmenin Sanat Alanında Kullanılması /*The Usage of Knitting in the Field of Art*
- **Başak Oğuztaş Saçlıoğlu,** Tekstil Tasarımının Kaynağı Olarak Resim Sanatı / *The Art of Painting as The Source of Textile Design*
- **Didem Atiş Özhekim,** Batı Anadolu Çeyiz Yaygıları / *Trousseau Rugs in Western Anatolia*
- **İdil Akbostancı,** Tekstilde Yeni Vizyonlar: Geleneksel Üretim Teknikleri / *The New Visions in Textiles: Traditional Production Techniques and High Technology*

- **Nuray Er,** Osmanlı Dönemi Tekstil Desenlerinde Etkileşim / *Influences During The OttomanPeriod Textiles*

- **Filiz Nurhan Ölmez,** Geleneksel Isparta halısında Bazı Modifikasyonlar: Yeni Isparta Halısı / *Some Modifications on Traditional Isparta Carpet: New Isparta Carpet*

Konferans Mekanı/*Conference Location*
İzmir Sabancı Kültür Sarayı, *Mithatpaşa Caddesi, No: 114 TR-35260 Konak / İzmir*
İletişim / *Contact:* Neşem Ertan: nesem.ertan@deu.edu.tr
Neslihan Şirin Yaşar: neslihan.yasar@deu.edu.tr
Poster Bildiri / Poster Presentation:
İletişim / *Contact:* Füsun Özpulat: fusun.ozpulat@deu.edu.tr
Pelin Demirtaş Dikmen: pelin.demirtas@deu.edu.tr
Havva Halaçeli: havva.halaceli@deu.edu.tr

Workshop Mekanları/*Workshop Locations*
Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yavuz Bingöl Sanat Sokağı No:4 TR-35320 Balçova / İzmir
İletişim / *Contact:* Pelin Demirtaş Dikmen: pelin.demirtas@deu.edu.tr

Sergi Mekanı /*Exhibition Location*
T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı İzmir Devlet Resim ve Heykel Müzesi, Mithatpaşa Cad., No: 94 TR-35260 Konak / İzmir

Gezi / *Tour:*
İletişim / *Contact:* Venüs Turizm Organizasyon/*Venus Tourism Organisation, Suha Sunay*
Adres / *Address:* 1374 sok. No: 4-203 MAB İşhanı, Çankaya TR-1374 İzmir / Türkiye
Tel / *Phone:* (90-232) 484 84 85 **faks / *fax:*** (90-232) 484 55 76
e-posta / *e-mail:* suha@venus-tourism.com www.venus-tourism.com

GÜNLÜK TUR VE GEZI PROGRAMI

TRIPS AND TOURS PROGRAMME

İZMİR VE ÇEVRESI / AROUND IZMIR

18 Eylül Pazar / *Sunday, September 18*

a) Tire, Ödemiş ve Birgi'deki el sanatları merkezlerine gezi (€ 20,öğle yemeği hariç) *Excursion to craft villages to Tire, Ödemis and Birgi; (price:€ 20 / excluding lunch)*
b) Efes Antik Şehri, Efes Arkeoloji Müzesi, Şirince ziyareti (yemek dahil € 40) *Excursion to historic Ephesus, the Archaeological Ephesus Museum in Selcuk and Sirince, (price including lunch, €40.)*
c) Bergama ve Yuntdağ'a gezi, Acropolis, Dionysos Tapınağı (Öğle yemeği dahil € 20) / *Excursion to Bergama and Yuntdag, excavation site of historic Acropolis and Temple of Dionysos (price including the donated lunch: €20)*

BURSA VE İSTANBUL TURU / *TOUR TO BURSA AND ISTANBUL*

19 Eylül Pazartesi / *Monday, September 19*

09:00 Bursa'ya hareket /*Departure from the Conference hotel, Izmir*
12:00 Yolda yemek molası - *Break for lunch en route*
14:00 Tekstil Mühendisi Erol Tanındı rehberliğinde Bursa Kent Müzesi, Ulu Cami ve ipek pazarının gezilmesi / *Bursa: visit to the Bursa town museum and old town, including a guided tour of Ulu Cami Mosque and the silk bazaar by the textile engineer Erol Tanindi*
18:00 Kervansaray Oteli'ne varış ve yerleş / *Arrival at the Kervansaray Hotel*
20:00 Bursa'da akşam yemeği akademisyenler - tekstilcilerle buluşma *Dinner and meeting with colleagues from Bursa*

20 Eylül Salı / *Tuesday, September 20*

09:00 Bursa ziyaretlerinin devamı: Yeşil Cami ve Yeşil Türbe *Visits to further sights in Bursa:Green Mosque and Green Mausoleum*
11:00 Esat Uluumay rehberliğinde Yeni Uluumay Kostüm Müzesi'nin gezilmesi *Visit to the new Costume Museum, guided tour by its director,Esat Uluumay*
13:30 Öğle yemeği / *Lunch time*
15:00 Otobüs ve feribot seferiyle İstanbul'a hareket *Departure for Istanbul and boat trip across the Marmara Sea*
19:00 Sultanahmet Meydanı civarında Fehmi Bey Oteli'ne varış *Arrival at FehmiBey Hotel (3nights) in the Sultanahmet district of İST*
21:00 İstanbul'da akademisyen ve sanatçılarla akşam yemeği *Dinner (a la carte, to be arranged individually)*

21 Eylül Çarşamba / *Wednesday, September 21*

09:00 Belkıs Balpınar rehberliğinde Topkapı Sarayı ve Türk İslam Eserleri Müzesi'nin gezilmesi / *Visit to the Topkapi Palace Museum, the Museum of Turkish and Islamic Art, with a guided tour by the former Curator of Textiles, Belkis Balpinar*
13:00 Topkapı Sarayı Konyalı Restoran'da öğle yemeği *Lunch at the Topkapi Palace Konyali Restaurant*
15:00-18:00 Suhandan Özay Demirkan rehberliğinde Sultanahmet semti, Sultanahmet Cami, Kapalı Çarşı tekstilciler gezisi /*Guided tour of the Blue Mosque & textile shops in the Grand Bazaar by Professor Suhandan Özay*
20:00 Sanatçı, küratör ve akademisyenlerle Ortaköy'de akşam yemeği *Meeting with textile artists, lecturers and curators from Istanbul in the Ortaköy district, near the Bosphorus*

22 Eylül Perşembe / *Thursday, September 22*

08:30 Çiğdem Çini rehberliğinde Marmara Üniversitesi GSF Tekstil Bölümü'nü ziyaret /*Visit to Marmara University on the Asian part of the town (from 8.30: guided tour of the textile department by Biret Tavman n*
10.30 Dilek Alpan rehberliğinde Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Tekstil Bölümüne ziyaret / *Return to the European side to Mimar Sinan University in the Queen's Palace on the Bosphorus, guided tour of the textile department with Dilek Alpan*
13:00 Üniversite Restoranı'nda öğle yemeği / *Lunch at the University restaurant*
15:00 Lale Görünür rehberliğinde Sadberk Hanım Müzesi'nin gezilmesi / *Visit to the Sadberk Hanim Museum, by Lale Görünür*
16.30 Giysi, aksesuar tasarımcısı Gönül Paksoy showroom' unun gezilmesi / *Visit to the shop of Gönül Paksoy; accessory & garment designer*
20:00 Sanatçı, küratör ve akademisyenlerle Meyhanede akşam yemeği / *A typical Turkish dinner in a "meyhane"*

CERTIFICATE of PARTICIPATION

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
İZMİR-1982

EUROPEAN TEXTILE NETWORK ETN

13th ETN POST CONFERENCE

"Visions in Textiles"

from tradition to textile art / design of tomorrow
Izmir - Turkey

Organized by,
Dokuz Eylül University Faculty of Fine Arts, Textile Department, ETN (European Textile Network)
The Organizing Commitee Would like to Thank

Gülcan BATUR ERCİVAN

For Their Contribution to the Success of the CONFERENCE
15 - 17 September 2005

Beatrijs STERK
Secretary General of the European Textile Network

Prof. Suhandan ÖZAY DEMİRKAN
Dokuz Eylul University Faculty of Fine Arts
Textile Department Head &
ETN Turkey Project Leader

EFE İĞNE OYALARININ GÜNÜMÜZ TEKSTİL TRENDİNDEKİ YERİ

ÖĞR.GÖR. SEDEF ACAR
ARAŞ.GÖR. GÜLCAN BATUR ERCİVAN

Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
Tekstil Bölümü

Türkiye'ye özgü olan süslemek ve süslenmek üzere kadınlar tarafından üretilen oyalar bir tür dantel olarak tanımlanmaktadır. Türk danteli olarak adlandırılan oyalar mekik, tığ, firkete ve iğne gibi aletlerle üretilmektedir.

Iğne oyaları tek iplik sistemi ile üretilen bir el sanatı ürünüdür. İpliğin bir iğne üzerinde özel bir yöntemle sarılarak düğümlenmesi sonucu iğne oyasının temel yapısı oluşturulmaktadır. Düğümlerin yan yana ve üst üstte geliştirilmesiyle düğümlenmiş küçük hücrelerden oluşan iğne oyası yapısı meydana gelmektedir.

Iğne oyası tekniğinin avlanmak için üretilen ve en eski tekniklerden biri olan balık ağı oluşturma tekniğiyle benzerliği dikkat çekicidir. Her iki teknikte tek bir ipliğin kendi içinde yan yana ve üst üste düğümler atılmasıyla oluşturulmaktadır. Iğne oyasında da balık ağı gibi kare gözenekler oluşturulduğu gibi, esnemeyen, daha sağlam ve sık bir yapı oluşturmak için genellikle akslar kullanılmıştır. Tekniğin benzerliğinden dolayı iğne oyasının önce balık ağı üretilen sahil bölgelerinde ortaya çıktığı ve daha sonra Anadolu'nun iç kısımlarına taşındığı düşünülmektedir.

İğne ile üretilen oyalar grubunda bulunan ve "Efe" adı verilen erkekler tarafından kullanılan iğne oyalarına "Efe Oyaları" adı verilmektedir. Bu oyalar görüntüleri ve diğer oyaların aksine, kullanıcılarının erkek olması nedeniyle iğne oyaları içinde özel bir yere sahiplerdir.

Kadınların kullandığı diğer iğne oyaları gibi efe iğne oyalarının da ipliği ipektir. Ipekle iğne oyası arasındaki ilişki önemlidir. Uzak Doğu'da başlayan ipekçilik, Anadolu üzerinden Avrupa'ya ulaşmıştır. Iğne ile üretilen oyaların bu dönemde Anadolu'da geliştirildiği düşünülmektedir. Oya kelimesinin başka dillerde karşılığının bulunmaması bu düşünceyi desteklemektedir.

Iplikle düğüm oluştururken sürtünmenin fazla olması ve tüylenmenin meydana gelmesi, iğne oyalarında ipeğin kullanılmasının önemli nedenlerinden biridir. Tüylenme nedeniyle pamuk, yün gibi ipliklerle düğüm atefenin emrinde zeybekler ve zeybeklerin yetişmek oldukça zordur. Ipeğin kaygan yapısı nedeniyle iğne oyası için en iyi malzeme olması kaçınılmaz bir gerçektir. Ayrıca, düğüm sıralarının ardından oluşturulan akslarda oyaların dik ve bozulmayacak şekilde kalması için at yelesi at kuyruğu kılı veya gümüş, altın teller kullanılmıştır.

Efe iğne oyası
İzmir etnografya müzesi 2005

Iğne oyalarında doğadaki tüm çiçekler tekniğin sağladığı üç boyutlu çalışabilme rahatlığıyla en ince detayına kadar gerçekleştirilebilmektedir. Anadolu kadını teknolojik devrimin öncesinde mum ve gaz lambası ışığında ipek ipliklerini elde eğirerek bu çok ince çalışmaları gerçekleştirmiştir. Çiçeklerin benzerlerini yapma becerisi yanında onları stilize etme yeteneğini de ortaya koymuş, doğanın tüm renklerini taşıyan yeni biçimler denemiştir. Efe iğne oyaları genellikle büyük boyutlu, stilize edilmiş çok sayıda renge sahip çiçeklerden oluşmaktadır.

Efe, Batı Anadolu'da özellikle Aydın, Denizli, İzmir, Muğla civarında dağlarda yaşayan yiğit, mert, cesur, gururlu, acizleri koruyan erkeklere verilen addır. Efe, zeybek ve kızanlardan oluşan bir yiğitler topluluğunun başıydı. Efenin emrinde zeybekler ve zeybeklerin yetiştireceği daha genç erkekler olan kızanlar vardır.

Büyük emeklerle üretilen efe oyaları, efenin etkinliğinin, yiğitliğinin giysilerine yansıyan bir işaretidir. Anadolu kadının çok ince ipek iplikle sayısız küçük düğümle

Efe oyalarında, hayat ağacı, güneş, yelpaze, lale , meşe yaprağı,çam ağacı gibi isimlere sahip daha çok daire formlu stilize çiçekler kullanılmıştır.

Geleneksel nitelikte üretilen efe iğne oyaları Cumhuriyetin ilanına kadar gelen üç farklı dönemde incelenmektedir.

Birinci Dönem, 1870 ve daha önceki yılları kapsamaktadır. Bu dönemde oyalar daha büyüktür ve destekleyici olarak tamamen at yelesi, at kuyruğu kılı kullanılmıştır. Kök boyalar kullanıldığı için renkler çok parlak ve göz alıcıdır.

İkinci Dönem, 1870 ve 1895 yılları arasıdır. Oyalarda at yelesi, at kuyruğu kılı yanında ince gümüş veya altın tellerde kullanılmıştır. Efe oyalarının boyutları küçülmeye başlamıştır.

Üçüncü Dönem, 1895 ve Cumhuriyet'in ilan edildiği 1923 yılına kadar olan dönemdir. Efe oyalarının boyutları daha da küçülmüştür. Ağırlıklı olarak dağ lalesi motifleri kullanılmıştır. Kök boyalarının yerine kimyasal tekstil boyaları kullanılmaya başlanmış ve buna bağlı olarak iğne oyalarındaki renklerin parlaklığının kaybolduğu görülmüştür.

Efe oyaları daha çok, Büyük Menderes Nehri havzaları ve Küçük Menderes Havzaları arasında ve buralara yakın bölgelerde üretilmiştir. Üretildikleri yerleşim bölgelerine göre efe iğne oyaları bazı karakteristik farklılıklar göstermektedir.

Aydın ili'nden Küçük Menderes Nehri ile ayrılan Koçarlı'da en büyük boyutlu oyalar yapılmıştır. Burada genellikle merkezinde lale yaprağı ve lale çeşitleri olan efe oyaları üretilmiştir.

Muğla yöresinde efe oyaları genellikle iri bir düğme büyüklüğündedir. Ortalarında ipek iplikten saçaklar vardır ve kenarlarında da farklı bir renkten yapılmış kontur şeklinde bir sıra düğüm görülmektedir.

Izmir ili'ne bağlı Ödemiş efe oyaları, yine 2,5-3 cm. Çapında iri bir düğme boyutundadır. Bu oyalarda genellikle mor ve siyah gibi koyu renklerin hakim olduğu sümbül görülmektedir.

oluşturduğu, yaklaşık bir yılda üretildiği tahmin dilen efe iğne oyaları aynı zamanda kadının erkeğine verdiği değeri ve sevgiyi göstermesi açısından da önem taşımaktadır. Nazara inanan Anadolu kadını binbir emekle efesi için ürettiği oyalarda hem yaptığı işe hem de efesi ile olan sevgi bağına nazar değmemesi için bilerek hatalar yapmıştır. Oyalardaki farklı renkli veya şekil olarak diğer oyalardan tamamen farklı olan kısımlara "nazarlık" adı verilmektedir.

Aydın İli, Koçarlı İlçesi'nden Birinci döneme ait efe iğne oyası.

Aydın yöresinde efe iğne oyalarında genellikle yedi renk kullanılmıştır. Aydın civarında bulunan yedi dağı simgelediği düşünülen yedi ayrı renkle, yedi dağa nam salan yiğitliğin ve efenin sınırsız özgürlüğünün vurgulandığı düşünülmektedir. Yoğun emek işi oyalar ve yedi renk, kadının efesine verdiği "dağlar da, gönlüm de senindir" mesajıdır.

Efeler başlarına "kozunlu başlık" adı verilen ortası siyah püsküllü keçeden yapılmış nar çiçeği kırmızı renkli bir başlık giyerlerdi. Başlığın üzerine kenarları oyalarla süslenmiş, parlak renkli, çizgili desenli ipek ipliklerle dokunmuş "kefiye" ya da "poşu" adı verilen bir örtü sarılırdı. Efe iğne oyaları ayrıca kefiye kenarına işlenmeden doğrudan da kozunlu başlığa sarılabilmekteydi. Bu oyaların boyları 80-120 metre arasında değişmekteydi. Oyaların sarkan bölümleri omuzlara kadar inmekteydi.

Gerçek çiçekleri andıran ve kat kat yapraklı, hacimli görünümlü olan ve genellikle kadınların kullandıkları "Grep Oyaları" nın benzerleri de zaman zaman efe oyalarında kullanılmıştır. Geleneksel efe oyalarından farklı olarak bu oyalar kat kat üretilerek bir biri içine dikilmektedir. Bu sayede katmerli bir görünüm oluşmaktadır.

Diğer iğne oyaları gibi efe oyalarının da üretimi Osmanlı devletinin çöküş dönemine doğru savaşlar ve buna bağlı olarak yoksullaşmadan dolayı oldukça azalmıştır. Oyaların çapları da giderek küçülmeye başlamıştır.

Ortası saçaklı Efe İğne Oyası örnekleri Aydın müzesi 2005

Cumhuriyet ilan edildikten sonra, batı'da yaşanan modernizm hareketinin etkisi Türkiye'de daha fazla görülmeye başlamıştır. Teknoloji ve kimya alanında yaşanan gelişmeler tüm tekstil üretimini etkilediği gibi iğne oyası gibi el işlerini de etkilemiştir. Ilerleyen yıllarda iğne oyalarındaki kök boyaların yerini tamamen kimyasal tekstil boyaları almış, ipek iplik yerine 1960'lı yıllardan sonra naylon ipliğe terk etmeye başlamıştır. At kuyruğu kılı, altın ve gümüş tel yerine ise destekleyici olarak misina kullanılmaya başlamıştır.

Naylon ipliğin kullanılmaya başlaması ile birlikte iğne oyaları aynı emekle üretilmiş olmasına rağmen ham maddesinden dolayı giderek değer yitirmeye başlamıştır. Ayrıca, önceleri Anadolu kadınları özenle sadece kendilerine ve sevdiklerine iğne oyası yapmıştır. Günümüzde ise pek çok iğne oyası üreticisi kadın aile bütçesine destek olmak için ticari düşünmeye başlamış ve hızlı üretilebilen,